ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Մանկավարժություն և հոգեբանություն
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ _Լ.Գ.Բաղդասարյան_ /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № _14_

«06» 02. 2024 թ..

ՄՀ/բ – 058 ՍՈՑԻՈԼՈԳԻԱ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ
Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՔԱՐՏԵԶ

Մասնագիտություն՝ **031301.00.6 Հոգեբանություն**
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ **031301.01.6 «Հոգեբանություն»**
/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ **Բակալավր**
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝ **Մանկավարժության և հոգեբանության**
/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝ **Առկա**
/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ առկա **2-րդ կուրս, 4-րդ կիսամյակ**

Դասախոս(ներ) ՝ Արուս Մանուկյան
/անուն, ազգանուն/

Էլ.հասցե/ներ **arusmanukyan@mail.ru**

Վանաձոր- 2024

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում		3
2.	Դասընթացի նպատակը և խնդիրները		3
3.	Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները		4
4.	Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները՝		4
5.	Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների		5
6.	Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը		6
7.	Ուսումնական աշխատանքները տեսակները		6
8.	Դասավանդման մեթոդներ		7
9.	Ուսումնառության մեթոդները		7
10.	Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը		8
11.	Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ		8
12.	Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ		10
	12.1	Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ	11
	12.2	Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ	12
	12.4.	Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ	14
13.	Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում		21
14.	Գնահատում		22
	14.1.	Ուսանողների գիտելիքների ստուգում	22
	14.2	Հարցաշար	23
	14.3	Գնահատման չափանիշներ	23
15.	Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ		24

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում[1].

«Սոցիոլոգիա» դասընթացը ընդհանուր ոչ մասնագիտական է: Դասընթացը հիմնվում է ուսանողների՝ հանրակրթությունից ստացած հասարակագիտական գիտելիքների վրա: Օգտագործվում են հընթացս ձեռք բերած հմտությունների, կարողությունների, գիտելիքի ձևավորման գործընթացում: Դասընթացի ուսումնասիրությունը կարևոր բաղադրիչ է հասարակության զարգացման գործընթացը ճիշտ ընկալելու համար Դասընթացը ներառված է կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Կամընտրական» կրթամասում::

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է՝

- ✓ սոցիոլոգիայի առաջացման պատմական անհրաժեշտության, վերջինիս ուսումնասիրման օբյեկտի, առարկայի, գործառույթների, հիմնականխնդիրների, սոցիոլոգիական գիտելիքի բազմամակարդակ կառուցվածքի վերաբերյալ,
- ✓ հասարակության պատմական տիպերի, զարգացման օրինաչափությունների, հիմնական ընդհանրությունների եւ տարբերությունների, համակարգային մոտեցման, հասարակության՝ իբրեւ համակարգի՝ բազմամակարդակ կառուցվածքում գործառնող եւ փոխկախված տարրերի (անհատը՝ սոցիալական գործողություն կատարելու տեսանկյունից, խմբեր, կազմակերպություններ, ինստիտուտներ) վերաբերյալ,
- ✓ հասարակության վերահսկողության մեխանիզմների, դրանց փոխպայմանավորվածության վերաբերյալ,
- ✓ հասարակության ստրատիֆիկացիոն կառուցվածքի (շերտավորման), այն մեկնաբանող մոտեցումների, հիմնական շերտերի բնութագրի, մոբիլության, վերջինիս տեսակների, ըստ մոբիլության «բաց» եւ «փակ» հասարակությունների մեկնաբանման վերաբերյալ գիտելիքների փոխանցում ուսանողներին:

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են՝

- Սովորեցնել հասարակության իբրև համակարգի, դրա հիմնական տարրերի, դրանց միջև փոխկախվածության գործընթացների և վերահսկողության մեխանիզմների տեսական հիմքերը:
- Բացատրել տարբեր երևույթների դրսևորման առանձնահատկությունները միկրո և մակրո տեսանկյունից, դրանց դրսևորման օրինաչափությունները:
- Ամրապնդել ուսանողների կողմից ձեռքբերված տեսական գիտելիքները գործնական իրավիճակային խնդիրներով:
- Սովորեցնել ուսանողներին կատարել սոցիալական երևույթների հետազոտություններ և կատարել եզրահանգումներ ըստ արդյունքների:
- Սովորեցնել ուսանողներին վերլուծել հասարակության տարբեր համակարգերի առանձնահատկությունները:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները /դասընթացները/

[1] Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

«Սոցիոլոգիա» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների՝ հանրակրթությունից ստացած հասարակագիտական գիտելիքների և հմտությունների առկայությունն է:

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը[2] և /կամ կոմպետենցիաները՝

«Սոցիոլոգիա» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

1. իմանա հասարակության որպես համակարգ հիմնական տարրերը, դրանց միջև փոխկախվածության գործընթացները և վերահսկողության մեխանիզմները,
2. իմանա հասարակության ուսումնասիրման մեթոդական հիմքերը,
3. կարողանա ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում,
4. տիրապետի սոցիոլոգիական տեսությունների հիմնական ձևերին, մեթոդներին, գործիքներին, վերլուծության եղանակներին,
5. կարողանա նախագծել սոցիալական որևէ երևույթի ուսումնասիրմանն ուղղված սոցիոլոգիական հետազոտության ծրագիր:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա)Ընդհանրական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

ԳԿ1 վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,
Գ2կազմակերպելու և պլանավորելու ունակություն,
Գ3հենքային և ընդհանուր գիտելիքներ,
ԳԿ4 մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,
Գ8տեղեկատվությունը կառավարելու ունակություն (տարբեր աղբյուրներից տեղեկատվություն գտնելու և վերլուծելու ունակություն),

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝

ՀԳԿ1գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,
ՀԳԿ2հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,
ՀԳԿ5նոր գաղափարներ առաջ քաշելու (ստեղծագործելու) ունակություն,
ՀԳԿ8ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,
ՀԳԿ9նախագծեր մշակելու և դրանք կառավարելու ունակություն,
ՀԳԿ11որակի կարևորության գիտակցում,
ՀԳԿ12հաջողության ձգտում:

Բ)Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

ԱԿ2 հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,
ԱԿ3համապատասխան համատեքստում ընկալել և մեկնաբանել նոր տեղեկատվությունը,
ԱԿ4 ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև

[2] http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf
Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

կապերի իմացություն,

ԱԿ5հասկանալ և օգտագործել քննադատական վերլուծության տեսությունների զարգացման մեթոդները,

ԱԿ6 կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,

ԱԿ7ցուցաբերել ուսումնասիրման ոլորտում հետազոտությունների որակի իմացություն,

ԱԿ8 հասկանալ գիտական տեսությունների ստուգման փորձարարական և դիտարկիչ միջոցների արդյունքերը:

5. **Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների[3]**

«Սոցիոլոգիա» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել իր մասնագիտական գործունեության ընթացքում, հասարակության հիմնախնդիրներն ուսումնասիրելու և վերլուծելու, ինչպես նաև հասարակությունը ճանաչելու համար:

6. **Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը**

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	**2 կրեդիտ/60 ժամ**	

Աշխատանքի տեսակը	ժամաքանակ	ժամաքանակ
Դասախոսություն	14	
Գործնական աշխատանք		
Սեմինար պարապմունք	14	
Լաբորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք	32	
Ընդամենը	60	
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)		

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները[4] .

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ

[3] Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

[4] Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից:

- **Սեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Սեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:
  Սեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել ելույթի բովանդակությանհարցադրումների և պատասխանների մասին:

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:
  Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են[5]՝
  - <u>Նախագծերի մեթոդ</u> – ուսումնաճանաչողական, ստեղծագործական կամ խաղային համատեղ գործունեության տեսակ է, սովորող-գործընկերների միջև, որոնք ունեն ընդհանուր նպատակ և համաձայնեցված միջոցներ՝ ուղղված որևէ խնդրի լուծման կամ որոշակի արդյունքի ձևակերպման:
  - <u>Զեկույց</u> – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:

8. **Դասավանդման մեթոդներներն են՝**[6] հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, *թեմատիկ սեմինար*, սեմինար-բանավեճ, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն:

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են**[7]՝ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում:

---

[5] Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:
[6] Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:
[7] Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների[8].

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարապմունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	Սոցիոլոգիան իբրև գիտություն:	2	2			32
2.	Հասարակություն: Հասարակության ուսումնասիրման միկրո, մակրո տեսություններ:	2	2			
3.	Մշակույթ: Կոլեկտիվ վարք:	2	2			
4.	Սոցիալականացում:	2	2			
5.	Հասարակության վերահսկողության մեխանիզմներ: Շեղվող վարք:	2	2			
6.	Սոցիալական ստրատիֆիկացիա:	2	2			
7.	Սոցիոլոգիական հետազոտության մեթոդներ:	2	2			
…						
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		14	14			32

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Կրավչենկո «Սոցիոլոգիա» Եր.	2004
2.	Մկրտչյան Ե.Ռ. Բալայան Ն.Մ., Սոցիոլոգիա, Երևան	2002

[8] Նման է օրացուցային պլանին

3.	ГидденсЭ. Социология. –Челябинск,	1991.
4.	Маркович Д. Ж. Общая социология. –М.,	1998.
5.	Радугин А.А., Радугин К.А.Социология.- М.,	1997.
6.	Смелзер Н. Социология. М.,	1994.
7.	Социология, Учебник для студентов вузов, Батурин В.К.,	2012
8.	Фролов С.С. Социология.-М.,	1997.
9.	Харчева В. Основы социологии. –М.,	1997.
10.	Щепаньнский Я. Элементарные понятия социологии. – М.,	1969.
11.	Рабочая книга социолога. 2-е изд. М.,	1983
12.	Giddens, Anthony, Duneier, Mitchell, Applebaum, Richard. Introduction to Sociology. Sixth Edition. New York: W.W. Norton and Company. Chapter	2007
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.	Борисов С.Б. и др. Социология: Избр.лекции. Шадринск,.	1995
2.	История теоретической социологии, Предыстория социологии, Учебное пособие для вузов, Давыдов Ю.Н.,	2010
3.	Социология, Волков Ю.Е.	2012
4.	Американская социологическая мысль. Тексты / под.ред. Р.И.Добренькова. М.,	1994.
5.	Социология, Курс лекций, Акимова И.А., Багдасарьян Н.Г.,	2010
6.	Ярощевский М.Г. История социологии. М.,	1996.
7.	Основы прикладной социологии: Учеб.для вузов. Т 1-2 / Под ред. Ф.Э.Шереги, М.К.Горшкова. М.,	1995.
8.	Веблен Т. Теория праздного класса. М.,	1984.
9.	Ильин В.И. Социальная стратификация. С-кар,	1991.
10.	Арутюнов С.А. Народы и культуры:развитие и взаимодействие. М.,	1989.
11.	Бурдье П. Социология политики / Пер. Сс франц. М.,	1993.
12.	Ядов В.А. Социологическое исследование: методология, программа, методы. Самара,	1995
13.	Воронов Ю.М. Методы сбора информации в социологическом исследовании. М.,	1974
14.	Гречихин В.Г. Лекции по методике и технике социологических исследований. М.,	1969
15.	Здравомыслов А.Г. Методология и процедура социологических исследований. М.,	1969
16.	Майоров М.Н.Мониторинг в образовании. ‘Интелект-центр’-	2005
17.	Steven Loyal ‘The Sociology of Anthony Giddens‘‘,	2003
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		
1.	www.socioline. ru	

2.	www.auditorium.ru	
3.	www.lib-rin. ru	
4.	www.vusnet. ru	

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Գրականություն[9]
1.	Սոցիոլոգիայի ձևավորման նախադրյալները. պատմական ակնարկ: Ուսումնասիրության օբյեկտը առարկան, գործառույթները, կապն այլ գիտություններիհհհետ:	Սոցիոլոգիայի կայացումը, ընդհանու գաղափար դասական սոցիոլոգիայի մասին, սոցիոլոգիական գիտելիքի կառուցվածքը: Հասարակության բազմաստիճան կառուցվածքը և սոցիոլոգիայի ուսումնասիրության առարկայի սահմանումը դասական սոցիոլոգիայի շրջանակներում, սոցիոլոգիայի հիմնական գործառույթները,կապը հասարակական և բնական գիտությունների հետ:	2	ՊԳ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7: ԼԳ 9, 10, 11, 13, 15:
2.	Հասարակություն. Պատմական տիպեր և տիպաբանական հիմքեր: Հասարակության ուսումնասիրման միկրո, մակրո տեսություններ:	Հասարակարգերի քննություն սոցիալական, տնտեսական, քաղաքական առանձնահատկությունների ընդգծման տեսանկյունից, հասարակության հիմնական տիպերը, ժամանակակից և ավանդական հասարակության	2	ՊԳ 1, 2, 4, 5: ԼԳ 9, 10 13:

[9] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		տեսական քննարկումներ: Հասարակության ուսումնասիրման մակրո, միկրո մոտեցումների առանձնահատկությունները:		
3.	Մշակույթ: Կոլեկտիվ վարք	Քննել մշակույթի հիմնական տարրերը, դիտարկել դրանց փոխպայմանավորվածությունը: Հասարակության կողմից առանձնացված մեխանիզմները, կոլեկտիվ վարքի դրսևորման առանձնահատկությունները:	2	ՊԳ 1, 2, ԼԳ10,11
4.	Սոցիալականացում:	Սոցիոլականացմումը քննել որպես մշակույթի փոխանցման հիմնական գործընթաց, դիտարկել տեսակները, հիմնական սագենտներին, քննել շեղումը:	2	ՊԳ 1, 2, 6, 7: ԼԳ 10, 11, 12, 17, 18:
5.	Հասարակության վերահսկողության մեխանիզմներ: Շեղվող վարք:	Սոցիալական վերահսկողության առանձնահատկությունները: Շեղվող վարքը մեկնաբանող սոցիոլոգիական տեսություններ:	2	ՊԳ 1-5: ԼԳ 1-6:
6.	Սոցիալական ստրատիֆիկացիա:	Քննել <խավ>, <դաս>, ,դասակարգ> հասկացությունները, ստրատիֆիկացիոն հիմնական համակարգերը, տեսական մոտեցումները, չափման խնիրները:	2	ՊԳ 1, 2, 4: ԼԳ 12, 16, 17:

7.	Սոցիոլոգիական հետազոտության մեթոդներ:	Հասարակական խնդիրների վերհանման և մեկնաբանման մոտեցումները Որակական մեթոդների ուսումնասիրում: Քանակական մեթոդների ուսումնասիրում: Որակական և քանակական մեթոդների համադրում:	2	ՊԳ 1, 8,11: ԼԳ 1, 3, 5:

12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Սառուցման ձևը	Գրականություն[10]
1.	**Սոցիոլոգիայի** **Էությունը**	Սոցիոլոգյի պատմական զարգացումը, սոցիոլոգիայի ուսումնասիրման օբյեկտը առարկան:	2	Պրովակացիոն հարցախույզ, Հիմնական մոտեցումների ճանաչում, հասկացությունների սահմանում:	ՊԳ 1-8, ԼԳ 9-15:
2.	**Հասարակության պատմական ձևեր և**	Հասարակության տեսակներն ըստ	4	Անհատական կամ խմբային կարգով	ՊԳ 1-7,

[10] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

	տիպաբանական հիմքեր, սոցիալական խմբեր	սոցիալական իշխանության ձևերի, ըստ գոյամիջոցների հայթայթման ձևերի, ավանդական և ժամանակակից հասարակության առանձնահատկությունները, թյոնիսյան և դյուրկհեյմյան		ներկայցնել հանձնարարությունը, պատրաս լինել լսարանային հարցադրումներին:	ԼԳ 9-11,15:
3.	**Մշակույթ,** **Սոցիալականացում:**	Մշակույթ, քաղաքակրթություն, սոցիալականացում, շեղում. Հասկացությունների քննարկում տեսական հիմքերով	4	Հարցախույզ, հասկացությունների սահմանումներ	ՊԳ 1-7: ԼԳ 9-11,18:
4.	**Հասարակության շերտավորում:** **Հասարակության ուսումնասիրման սոցիոլոգիական մեթոդները:**	Քննել տեսական հիմքերը, դաս, խավ, դասակարգ, չափելիություն, գլոբալացում, գործիքներ, գլոբալ հոսքեր, գլոբալ ստրատիֆիկացիա հասկացությունները:	4	Հարցախույզ, հասկացությունների սահմանումներ	ՊԳ1-7, ԼԳ9-11, 16-19:

12.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը[11]	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն[12]

[11] Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը
[12] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

1.	Ամուսնալուծություն	Ընտանիք եւ ամուսնություն Ամուսնալուծության հիմնական պատճառները Ամուսնալուծության թվաքանակի աճ Ամուսնալուծություն եւ երեխաներ	Նախագծերի մեթոդ		Հիմնախնդրի ներկայացում: Լսարանի ծանոթացում հիմնախնդրի առանցքային հասկացությունների քարտեզին: Հիմնախնդրի տարածվածության հիմնավորում վիճակագրական տվյալների հիման վրա: Մեր հասարակությունում հիմնախնդրի գիտակցման քննություն (հիմնավորված սեփական կարծիքը խրախուսվում է: Հիմնախնդրի պատճառահետևանքային շղթայի դիտարկում:	ՊԳ1-7, ԼԳ9-11, 16-19: Հ1-4

2.	Թրաֆիքինգ	Ընդհանուր հասկացություն Իրազեկումը որպես պրոբլեմի լուծման նախադրյալ			Մեթոդի կիրառելիության դաշտի քննություն: Տեսակների հակիրճ պարզաբանում: Հիմնական գործիքի կազմման տրամաբանության ներկայացում: Տվյալ մեթոդի կիրառման հայտնի փորձի ներկայացում:	
3.	Բռնություն	Ընդհանուր հասկացություն Տեսակներ				
4.	Գենդերային խտրականություն	«Գենդեր» հասկացության քննություն Գենդերային խտրականության արտահայտչաձեւեր Ֆեմինիզմ				
5.	Ինքնազոհողություն	Ինքնազոհողության սանկցիավորում եւ կրոն Ինքնասպանություն. Դյուրկհեյմյան ինքնասպանության սոցիոլոգիան				
6.	Թմրամոլություն, հարբեցողություն	Հիվանդություն, թե՝ շեղում Տեսակները Հասարակության կողմից ընդունելի սահման, թմրանյութերի եւ ալկոհոլի թույլատրելի վաճառք				

7.	Հանցագործություն	Շեղվող վարքի սոցիոլոգիական նկարագիրը Շեղվող վարքը մեկնաբանող տեսական մոտեցումներ Հանցագործության տեսակներ Հանցագործություն եւ պատիժ Հանցագործություն եւ սոցիալականացում				
8.	Հաշմանդամություն	Հաշմանդամներն իբրեւ խոցելի խումբ Հաշմանդամության տեսակներ Հաշմանդամին հասարակության մեջ ինտեգրելու հնարավորություններ				
9.	Գործազրկություն	Գործազրկությունը որպես սոցիալական պրոբլեմ Գործազրկությունը որպես անհատական փորձ, տեսական մոտեցումներ Գործազրկության տեսակներ				

10.	Աղքատություն	Չափման մեթոդներ,հայեցակարգեր Բացարձակ աղքատություն Հարաբերական աղքատություն Սուբյեկտիվ աղքատություն Աղքատության մշակույթ		Կիսամյակի 10-րդ շաբաթ		
11.	Հարցման մեթոդ	Ընդհանուր նկարագիր Հեռակա հարցում Անմիջական հարցում Հարցազրույց, տեսակները	Զեկույց	Կիսամյակի 8-րդ շաբաթ	Մեթոդի կիրառելիության դաշտի քննություն: Տեսակների հակիրճ պարզաբանում: Հիմնական գործիքի կազմման տրամաբանության ներկայացում: Տվյալ մեթոդի կիրառման հայտնի փորձի ներկայացում:	ՊԳ1-6, 11,12 ԼԳ7, 12, 13-16
	Դիտարկման մեթոդ	Ընդհանուր նկարագիր Դիտարկման տեսակները Դիտարկման առանձնահատկությունները Դիտարկման պլան		Կիսամյակի 8-րդ շաբաթ		
	Փաստաթղթերի վերլուծության մեթոդ	Ընդհանուր նկարագիր Փաստաթղթերի տեսակները Կոնտենտ-վերլուծության մեթոդ Փաստաթղթերի վերլուծության ավանդական մեթոդ		Կիսամյակի 8-րդ շաբաթ		

	Գիտափորձ	Գիտափորձի էությունը Գծային գիտափորձ Զուգահեռ գիտափորձ Գիտափորձի վերահսկման խնդիրը		Կիսամյակի 8-րդ շաբաթ		
	Սոցիոմետրիկական հարցում	Փոքր խմբերի էությունը Սոցիոմետրիկական չափանիշներ Մատրիցայի կառուցումը, սոցիոգրամմաներ Անհատական և խմբային սոցիոմետրիկական ինդեքսներ		Կիսամյակի 8-րդ շաբաթ		
	Հարցաթերթիկային հարցում	Հարցաթերթիկային հարցման ձևերը Հարցաթերթիկը որպես չափման գործիք Հարցի տեսակները Հարցի կազման խնդիրը		Կիսամյակի 8-րդ շաբաթ		
	Փորձագիտական հարցում	Փորձագիտական խմբի ձևավորման սկզբունքները <<Ջնակույտի>> մեթոդ		Կիսամյակի 8-րդ շաբաթ		
	Փորձագետների հարցման մեթոդները	Բանավեճ Համեմատական գնահատման մեթոդ Ուղեղների գրոհ Դելփյան տեխնիկա		Կիսամյակի 8-րդ շաբաթ		

	Գնահատող հետազոտություններ	Ընդհանուր բնութագիր Գնահատման տեսակները Շահագրգիռ խմբերի տեսակները Գնահատող հետազոտության ընթացակարգը Գնահատման մեթոդներ Մոնիտորինգ		Կիսամյակի 8-րդ շաբաթ		
	Ընտրանքը սոցիոլոգիայում	Ընդհանուր բնութագիր Տեսակները		Կիսամյակի 8-րդ շաբաթ		
	Սոցիոլոգիական հետազոտություն	Սոցիոլոգիական հետազոտության ծրագիր, պլան Սոց.հետազոտության տեսակները		Կիսամյակի 8-րդ շաբաթ		

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում[13]

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Սարքեր, սարքավորումներ	Համակարգիչ, պրոյեկտոր

[13] Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

Համակարգչային ծրագրեր	Word, Excel, SPSS
Այլ	

14. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառկման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի[14]:

14.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է քննությամբ/ստուգարքով:

Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի 2 քննության միջոցով և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

Ստուգարքով ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի ընթացքում ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանը որոշող 2 ընթացիկ ստուգումների և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:[15]

14.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

1. Սոցիոլոգիայի ձևավորման հիմքերը:

---

[14]«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.062022թ.),

[15] Կիրառվում է կամ առաջին, կամ երկրորդ պարբերությունն ըստ դասընթացի ամփոփման ձևի:

2. Սոցիոլոգիական գիտության կառուցվածքը:
3. Սոցիոլոգիայի ուսումնասիրման օբյեկտն, առարկան, մեթոդները:
4. Սոցիոլոգիական հետազոտության մեթոդները:
5. Սոցիոլոգիան հասարակագիտական համակարգում:
6. Մակրոսոցիոլոգիական տեսություններ:
7. Միկրոսոցիոլոգիա:
8. Սոցիալականացում:
9. Սոցիալականացման հիմնական տեսակները:
10. Առաջնային սոցիալականացումը մեկնաբանող մոտեցումներ. անհատը, որպես սոցիալականացման արդյունք ըստ Կուլիի և Միդի:
11. Սոցիալականացման դերը մտածողության զարգացման գործում ըստ Պյաժեի:
12. Բարոյական զարգացման խնդիրը սոցիալականացման ընթացքում ըստ Կոլբերգի:
13. Սեռական զարգացման որոշիչ դերը սոցիալականացման պրոցեսում ըստ Ֆրեյդի:
14. Սոցիալականացման հիմնական ագենտները:
15. Սոցիալական դեր և սոցիալական ստատուս:
16. Սոցիալական խմբեր. հիմնական տեսակները:
17. Սոցիալական վերահսկողության տեսակները, շեղվող վարք:
18. Սոցիալական կազմակերպություններ. հիմնական տեսակները:
19. Սոցիալական ինստիտուտներ. տեսակները:
20. Ընտանիքը որպես սոցիալական խումբ և ինստիտուտ. տեսակները, գործառույթները:
21. Ընտանիքը մեկնաբանող մոտեցումներ:
22. Սոցիալական ստրատիֆիկացիա:
23. Սոցիալական անհավասարություն. տեսակները:
24. Չափանիշների ընտրության խնդիրը ստրատիֆիկացիոն դիրքերի որոշման գործում:
25. Սոցիալական մոբիլություն. տեսակները:
26. Ստրատիֆիկացիոն համակարգեր. տեսակները:
27. Սոցիալական ստրատիֆիկացիան մեկնաբանող դասական մոտեցումներ:
28. Սոցիոլոգիական հետազոտության մեթոդները:

14.4. Գնահատման չափանիշները[16].

- Տեսական գիտելիքները

Հասարակության որպես համակարգ հիմնական տարրերի, դրանց միջև փոխկախվածության գործընթացների և վերահսկողության մեխանիզմների, , սոցիոլոգիական տեսությունների և հասարակության ուսումնասիրման մեթոդական հիմքերի վերաբերյալ գիտելիքների առկայություն:

- Սեմինար պարապմունքները

Նյութի քննարկման ժամանակ

- Հանձնարարված նյութի լիարժեք տիրապետում, վերջինիս վերածումը սեփական գիտելիքի. 15 միավոր
- Հարցադրումներ ընթացիկ թեմայի շուրջ(խրախուսվում է). 2 միավոր

[16] Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

- Լիարժեք պատասխաններ դասախոսի և համակուրսեցիների հարցերին(դասախոսի վերահսկողությամբ) ընթացիկ թեմայի շուրջ. 3 միավոր
- Ինքնուրույն աշխատանքը

Լսարանային ներկայացման դեպքում.

- Ընտրված թեմայի ներկայացում լսարանին ըստ ներքովիշյալ պահանջների և սահմանափակ ժամանակի ընթացքում (10-15ր.)**16 միավոր**, որից

<u>Ներկայացման առջև դրվող պահանջներ</u>

<u>Հիմնախնդրի ներկայացման դեպքում.(առաջին ինքնուրույն)</u>

- ➢ Լսարանի ծանոթացում հիմնախնդրի առանցքային հասկացությունների քարտեզին(3-5ր.) 5 միավոր
- ➢ Հիմնախնդրի տարածվածության հիմնավորում վիճակագրական տվյալների հիման վրա(2-3ր.)3 միավոր
- ➢ Մեր հասարակությունում հիմնախնդրի գիտակցման քննություն (հիմնավորված սեփական կարծիքը խրախուսվում է)(2-3ր.) 3 միավոր
- ➢ Հիմնախնդրի պատճառահետևանքային շղթայի դիտարկում(3-5ր.) 5 միավոր

<u>Հետազոտության մեթոդի ներկայացման դեպքում. (երկրորդ ինքնուրույն)</u>

- ➢ Մեթոդի կիրառելիության դաշտի քննություն(2-3ր.) 3 միավոր
- ➢ Տեսակների հակիրճ պարզաբանում (3-5ր.) 5 միավոր
- ➢ Հիմնական գործիքի կազմման տրամաբանության ներկայացում(3-5ր.) 5 միավոր
- ➢ Տվյալ մեթոդի կիրառման հայտնի փորձի ներկայացում (2-3ր.) 3 միավոր

- Լիարժեք պատասխաններ դասախոսի և համակուրսեցիների հարցերին(դասախոսիվերահսկողությամբ) **4 միավոր**

Ռեֆերատային կարգով ներկայացնելու դեպքում(7-10 էջիսահմաններում).

- Պլանի առկայություն (դասախոսի հետ համաձայնեցրած կարգով). 2 միավոր
- Ներածություն՝ ռեֆերատի նպատակի և խնդիրների պարզաբանմամբ. 3 միավոր
- Ընդհանուր մաս՝ պլանի ենթահարցերի համառոտ պարզաբանում: Յուրաքանչյուր ենթահարցից հետո եզրակացության առկայություն: Հղումները պարտադիր են: 12 միավոր
- Ամփոփում, այն է՝ ընդհանուր եզրակացություն թեմայի շուրջ՝ էական կողմերի ընդգծմամբ.3 միավոր

Շնորհանդեսի տեսքով ներկայացնելու դեպքում.(20-35տեսապատկեր)

Տե՛ս լսարանային ներկայացման առջև դրվող պահանջները և գնահատման չափանիշները.

Ուսանողը նախօրոք պետք է տեղյակ պահի դասախոսին շնորհանդեսի տեսքով ինքնուրույն աշխատանքը ներկայացնելու մասին՝ լսարանն անհրաժեշտ նյութատեխնիկական սարքավորումներով ապահովելու համար:

- ✓ Խրախուսվում են հատկապես վերլուծելու, սինթեզելու,կազմակերպելու, պլանավորելու, քննադատության, տեղեկատվության կառավարման, նոր տեղեկատվությունը համապատասխան համատեքստում ընկալելու, մեկնաբանելու բազմաձեւության, բազմամշակութայնության ընդունման, նո գաղափարներ առաջադրելու, յուրացված գիտելիքը տրամաբանորեն եւ հետեւողականորեն ներկայացնելու, առարկայի մեթոդները եւ տեխնոլոգիաները ճիշտ օգտագործելու, տվյալ առարկայական ոլորտում հետազոտությունների արդյունքները գնահատելու, նոր գաղափարներ առաջ քաշելու որակի մասին հոգածության կարողությունները:

«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն՝ **031301.00.6 Հոգեբանություն**
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ **031301.01.6 «Հոգեբանություն»**
/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ **Բակալավր**
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2024

Առկա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՄՀ/բ-058 - Կ/դ Սոցիոլոգիա			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի,2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	28	Դասախոսություն	14
			Սեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	32		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	Քննություն, ընթացիկ քննություն, *ստուգարք*			
Դասընթացի նպատակը	Ուսանողների մոտ գիտելիքներ ձևավորել սոցիոլոգիայի պատմական անհրաժեշտության, հասարակության ուսումնասիրության համար ունեցած դերի, սոցիոլոգիական աշխարհայացքի բազմազանության և բազմաձևության մասին:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթականծրագրիհետևյալվերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* Հասարակությունն իբրև համակարգ, դրա հիմնական տարրերը, դրանց միջև փոխկախվածության գործընթացները և վերահսկողության մեխանիզմները: *Հմտություն* Սոցիոլոգիական տեսությունների հիմնական ձևերին, մեթոդներին, գործիքներին, վերլուծության եղանակներին: *Կարողունակություն* Նախագծել սոցիալական որևէ երևույթի ուսումնասիրմանն ուղղված սոցիոլոգիական հետազոտության ծրագիր:			
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1 Սոցիոլոգիայի ձևավորման նախադրյալները. պատմական ակնարկ:ՈՒսումնասիրության օբյեկտը, առարկան, ֆունկցիաները, կապն այլ գիտությունների հետ: Թեմա 2 Հասարակության կառուցվածքային տարրերը.անհատ, խումբ			

	(տեսակները), կազմակերպություն, ինստիտուտ: Թեմա 3 Հասարակության վերահսկողության մեխանիզմներ. մշակույթ և սոցիալականացում, շեղվող վարք: Թեմա 4 Հասարակության շերտավորում: Թեմա 5 Սոցիոլոգիական հետազոտության մեթոդները:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդները. Խմբային աշխատանք, անհատական ներկայացումներ, բանավեճ, հարց ու պատասխան, հարցախույզ: Գնահատման չափանիշները Ուսանողի գիտելիքը՝ ● Սոցիոլոգիայի առաջացման պատմական անհրաժեշտության, վերջինիս ուսումնասիրման օբյեկտի, առարկայի, գործառույթների, հիմնականխնդիրների, սոցիոլոգիական գիտելիքի բազմամակարդակ կառուցվածքի վերաբերյալ, ● հասարակության պատմական տիպերի, զարգացման օրինաչափությունների, հիմնական ընդհանրությունների եւ տարբերությունների, համակարգային մոտեցման, հասարակության՝ իբրեւ համակարգի՝ բազմամակարդակ կառուցվածքում գործառնող եւ փոխկախված տարրերի (անհատը՝ սոցիալական գործողություն կատարելու տեսանկյունից, խմբեր, կազմակերպություններ, ինստիտուտներ) վերաբերյալ, ● հասարակության վերահսկողության մեխանիզմների, դրանց փոխպայմանավորվածության վերաբերյալ, ● հասարակության ստրատիֆիկացիոն կառուցվածքի (շերտավորման), այն մեկնաբանող մոտեցումների, հիմնական շերտերի բնութագրի, մոբիլության, վերջինիս տեսակների, ըստ մոբիլության «բացե եւ «փակե հասարակությունների մեկնաբանման վերաբերյալ Սոցիոլոգիական հետազոտության առանձնահատկությունների վերաբերյալ:
Գրականություն	Պարտադիր 1. Կրավչենկո «Սոցիոլոգիաե Եր.2004 2. Մկրտչյան Ե.Ռ.,Բալայան Ն.Մ.,Սոցիոլոգիա, Երևան 2002 3. Социология, Учебник для студентов вузов, Батурин В.К., 2012 4. Giddens, Anthony, Duneier, Mitchell, Applebaum, Richard. 2007.

	Introduction to Sociology. Sixth Edition. New York: W.W. Norton and Company. Chapter Լրացուցիչ 1. Социология, Волков Ю.Е., 2012 2. История теоретической социологии, Предыстория социологии, Учебное пособие для вузов, Давыдов Ю.Н., 2010 3. Социология, Курс лекций, Акимова И.А., Багдасарьян Н.Г., 2010 4. Steven Loyal _‘The Sociology of Anthony Giddens‘‘, 2003